

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadjatik.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ ösztönzendők. A hirdetési díjazabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Sámuel, Vörös Sándor, felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: A tizenharmadik paragrafus! — A szecskázsról. Nagy Jenő. — A három mérő: idő-, hő- és súlymérő. — Könyvismeretetés. R. J. — Egy veleg: Szerkesztői kérelem. Eredeti angol vetőárpa. Negyedik népszerű előadás Az 1884-iki időjárás. Borászati Lapok. Tizenkét fiatal Mőllthali tenyészbika Felhívás. A mezei gazdak löversenye. Gondüző. Baromfi kiállítás. Szer a borok nyálkás erjedése, nyulósodása ellen. A méz hamisításának felismerése. Henger alakú és borításából hordók. A magvak csiraképességének fokozása. A cséplőgépeken figyelemre méltó javítás. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

A tizenharmadik paragrafus!

(E. T.) Bizonny rossz szám az a 13 — azt minden „okos“ ember tudja! Ha ennyien gyűlnek össze ebéd vagy vacsorához, nem marad egyéb hátra, mint az egyiket más asztalhoz ültetni, vagy hamarjában új vendéget hívni; különben egyik-másik asztaltárs rövid időn meghal, mert a „13-as“ — az menthetlenül öl.

Kicsinyben mult, hogy e félelmes szám egy egész intézményt halálba nem sodort, mielőtt még jóformán megszületett volna; — de a vezetők erélye és felvilágosodottsága szembe szállott a babonával, az előítélettel és megteremtette azt a területet, melytől városunk és vidékünk anyagi felvirágzása érdekében oly sokat várunk!

A kolozsvári gazdasági egyletről szól az ének!

— Innen-onnan harmadik éve lesz, hogy egy helyi gazdasági egylet megalakítása először szóban forgott; próbálgatták azt mindenképpen, bizottságból bizottságba huzolták az ügyet, hogy annál jobban eltemessék; végre a megoldást — uram bocsáss — még „hivatalosan“ is megkísérették; hiszen nekünk a jó sem kell, ha reánk parancsolják; inkább megmaradunk a rosszal, de jussunkat nem hagyjuk!

Midőn a sok próba rendre-rendre füstbe ment, akkor csak egy, de leghelyesebb mód maradt fenn a sikeres eljárásra: a z önszegély, a mai kornak e leghatalmasabb, legeredményesebb tényezője! Meg kellett nyerni az eszmének a résztvevő-

ket, — mert egy gazdasági egyletbe mindenekelőtt gazda kell — és miután a gazdasági felolvasások után a talajt kellően megmivelve hitték, a helyi egyletnek alapszabályát is elkészítették, kinyomtatták és kiosztották.

Az alapszabály, úgy mint az ma előttünk fekszik, még tervezetnek tekintendő, melyet végleg megállapítani és elfogadni a közgyűlés lesz hivatva. Higgadtan végig olvasva az egyleti szervezet minden ágára kiterjedő mukálatot, be kell valanunk, miszerint annak minden tendenciája arra megy ki, hogy a kisbirtokosnak, tehát a szó szoros értelmében vett mezőgazdának, a lehető legnagyobb befolyást, sőt a közvetlen többséget is biztosítsa. Erre mutatnak a következő pontok:

„29. A választmány áll az egylet tisztviselőiből és 24 választott tagból. A tagok választása a közgyűlés által akként történik, hogy azoknak háromnegyedrészze, azaz 18, a kolozsvári kisbirtokosokra; egy negyedrészze, azaz 6, pedig az egylet más tagjaira essék.“

„30. A választmány tagjai három évenként hat évre oly móddal választatnak, hogy az első három év leteltével a tagok fele sorshuzás után kilép és helyükbe új választás történik; azután pedig minden három év lejártával azok lépnek ki, a kik a szabályszerű hat évet kitöltötték, — a kilépett tagok újból választhatók, de a megüresült hely csak olyan osztálybeli — tudniillik kisbirtokos vagy más — taggal tölthető be, a milyen a kilépő volt.“

„33. A választmány határozatképes, ha a kisbirtokos tagok száma egygyel több, mint a jelenlevő tisztviselők és más tagoké“ . . .

Az intézők mit sem mulasztottak el, hogy a legliberálisabb alapon nyugvó eszmének barátokat szerezzenek; oly egyének állottak az ügy élére, kik maguk is birtokosok, ismerik az egyes határok dolgát, a helyi mezőgazdaság mindén terhet, baját. Sőt — mert azt állítják, hogy külvárosi népünk nagyobb-részt ellenzéki — még e tekintetben sem lehetett kifogás, lé-

vén azok a buzgó vezérférfiak, kik polgártársainkkal e kérdésben legtöbbször érintkeztek, a balpártnak kipróbált hivei!

És mindezek folytán, hiheted-e azt tisztelt olvasó, hogy a kisbirtokos osztály úgy nyilvánosan a Nagy Lajos előadásán, mint azóta a bizalmasabb értekezleteken kisebb-nagyobb „egyenességgel“ kimondotta, hogy neki — engedelmet instálok — a gazdasági egyesület nem kell!

De hát ugyan miért nem kell?

Hogy t. polgártársaink azért nem akarják az egyesületet, mert attól félnek, hogy ennek révén — mint ők mondják — a „commeszatiót“ csempészik be: e téves nézet a hozzáértők előtt még komoly czáfolatra sem szorul; mert egészen eltekintve attól, hogy valjon Kolozsvár határán a sok kézben elaprózott birtok sajtós viszonya egyáltalában üdvösnek, czélszerűnek mutatná-e a tagosítást? nem szabad felednünk, miszerint a földtulajdon nálunk oly kezében van, hogy bárki is egy félhold szántóval a fennálló törvények értelmében a tagosítás bevezetését megnyerheti; — e czélra tehát, (melynek kivitelé a leglassabb eljárással is csak néhány évet venne igénybe), nagy teketóriával külön „gazdasági egyesület“ alapítani, sem nem érdemes, sem nem szükséges!

De ha ezen ellenvetés — mint láttuk — nem áll, mi okozza hát a nagy visszavonást?

A tizenharmadik paragrafus!

Pedig e szerencsétlen paragrafusnak oly ártatlan képe van, midőn azt mondja: „Alapító, pártoló és évdijas tagok a közgyűlésen egyenlő joggal bírnak.“

Az „egyenlő jog“, — ez az, mi ellen t. külvárosi polgártársainknak kifogásuk van.

Szívesen elfogadják, ha valaki, egyén vagy testület, 50 forintot szur le az egyesület asztalára; azt sem bánják, ha a pártoló tag két annyit fizet, mint az évdijas; de hogy aztán ezek a közgyűlésen még szólhassanak, vagy plane szavazhassanak is, — olyan már nincs.

De még tovább mennek: e jogot csak maguknak, a kolozsvári határon szántó-vető gazdáknak dekretálják, a szénafü- vagy szőlőtulajdonos szerintük nem birtokos, azért az egyesület ügyeihez hozzá sem szólhat!

No már ha így értik ott az „egyenlőség“-et, akkor mamelek létemre is ki kell jejentenem, hogy ezt a felfogást teljességgel nem az ellenzékétől tanulhatták, melynek legdicsőbb elve, — ha ugyan jól tudom — abbau áll: „szabadság, testvériség, egyenlőség!“ . . .

— A 13-as szám tehát gyakorolta gyászos befolyását, csirájában volt kész megölni az üdvös kezdeményt! De a bátor zászlós nem ejtette ki kezéből a lobogót, új értekezletet hívott össze a kisbirtokosok nélkül és miután elmondta az eddigi nehézségeket, körülbelül így folytatá: „Részemről akkor is ellene mondtam e terveknek és combinációknak, ma is ellent mondok. Az egyesületbe be kell venni az intelligentiát, ha nem birtokos is tényleg, mert utmutatására, bölcsességére, ismeretére nekünk mindenkor szükségünk van és lesz!“

Tehát — igen helyesen — nem a pénzkérdésre helyezte a fősúlyt, bár ez is igen nevezetes, hanem az önzetlen szellemi közreműködésre, melyet éppen az intelligencia van hivatva nyújtani.

A kolozsvári gazdasági egyesület tehát, mihelyest 50 aláírás együtt van, megalakul és hogy ez ne a kisbirtokosok nélkül történjék, csak rajtuk áll; még ma hatalmukban van a feladott pozíciót visszanyerni, mert ha közülök többen iratkoznak be, mint a mások, — övök a többség és az eredeti tervezetet még keresztül vihetik; de ha félreállanak, akkor aztán nincs kinek nyújtani a fent elősorolt kedvezményt! . . .

Kérve kérjük a helyi napi sajtót, beszélje meg ismételtén e fontos ügyet, mutassa ki, hogy az egyesület fegyver is, paizs is lehet ügybuzgó tagjainak kezében, mert e kérdésben csak az lesz a vesztes — a ki nem szól hozzá!

Részünkről pedig szívünk melegéből üdvözöljük a derék kezdeményezőt: Nagy Lajost, ki lankadatlan fáradsággal, önzetlen buzgósággal küzd az eszme diadaláért, a „13-as“ rehabilitációjáért; mert hiszen még alakuló értekezletét is egész bátran — 13-án tartotta!

A szecskezásról.

A takarmányféléket, különösen a szalmát, szecskezésnek vágni, hazánkban már régen bevett szokás. Sajnos azonban, hogy a kevésbbé jó takarmányneműeknek illetékesen értékesítése még sem terjedt el annyira, mint az méltán megérdemelné.

Nagyobb gazdaságok ugyan — kevés kivétellel — érvényre juttatták már a szecskezést — belátva annak hasznos voltát, de a kisebb birtokosok nagyrésze még mindig elfogult ez iránt, és majdnem teljesen mellőzi.

Igaz, hogy legtermészeteszerűbb téli takarmány a széna, föltéve, hogy jó rétekről való s kellő időben takarított be, de ha elgondoljuk, hogy a legtöbb gazdaság — különösen szűk takarmánytermés idején, — nem rendelkezik, oly sok és jó takarmánymennyiséggel, mely téli szükségletét teljesen fődözne, szecskezés által pedig azt kipótolhatja, s a kevésbbé értékes és az állatok által nem örömezt fogyasztott takarmány is jól értékesíthető: pillanatig sem kellene haboznunk ezen előnyös takarmányozási rendszer elfogadása iránt.

Ezen okból nem tartom fölöslegesnek a szecskezés s az ezzel összekötött fülesztés körüli eljárást rövid vonásokban ecsetelni.

A szecskezés fülesztés, melynek elérése végett a szecskezés — az istállóban vagy az istállóval összekötött takarmányszobában — egy e czélra téglából készült s vízhatlan mésszel bevont, két részre osztott, hosszukás láda alakú készülékben, az u. n. fülesztőben történik. Költség kiméltetés szempontjából azonban ezen fülesztésre használható hely, téglá helyett, egyszerűen deszkából is készíthető (mindkét esetben azonban eleje és teteje nyitott legyen), sőt előnyösen alkalmazható e czélra két közönsé-

ges kád is. Két kád, illetve a füllesztő helynek két részre osztása azért szükséges, hogy míg az egyik kád, illetőleg egyik rekeszből a már kész, megsavanyodott szecskát takarmányozzuk, addig a másik üresbe újat lehessen készíteni.

A mi nagyságát illeti: a rekesznek, vagy kádnak oly terekesnek kell lenni, hogy egy napra való takarmányt könnyen befogadhatson.

A széna, szalma vagy különféle takarmányanyagokból vágott szecskából a füllesztő készülékbe egy réteget hordunk, ezen réteget, a közelben felállított hordóból vagy más edényből, — melynek tartalmát, tengeri vagy árpadara, olajpogácsa vagy más efféle intenzívebb takarmánynemmel s kevés sóval kevert víz képezi, — benedvesítjük annyira, hogy a réteg mindenütt kellőleg átázzék s ezután jól letaposuk; ekkor a szecskából ismét egy réteget hordunk, s az előbbi eljárást alkalmazzuk mindaddig, míg a kád illetőleg füllesztő megtelik. A belecsohlás után — a mennyiben ilyenmü készletünk engedi — igen sokan s czélszerűen zuzott pityókat vagy répát is hintenek a rétegek közé.

A már fent érteit intenzív takarmánynemből természetesen mindenki e nemü készletének megfelelő mennyiséget adhat. Megjegyzem mégis, hogy — tapasztalatom szerint — egy darab nagy marhára olajpogácsából 0.5—1, daraféléből 1—1.5 kg, só 17 gr. egy napi szecska adaghoz teljesen elegendő, a mennyiben ily adagolás mellett állataink igen jó husban voltak.

A leirt módon beáztatott és rétegenként jól megtaposott szecska, mennyiségéhez és a helyiség melegéhez képest 24—30 óra alatt 36 R. fokra melegszik, a mikor is erjedésnek indul; e pontot elérve, már kellemes savanykás ízt és szagot kapván, feltakarmányozzuk.

Ezen kezelés mindenestre nagy pontosságot igényel, ha jó minőségű takarmányt akarunk nyerni, mert hanyag kezelés folytán igen könnyen megtörténik, hogy a várt jó takarmány helyett oly rosszat kapunk, mit az állatok nem szívesen, sőt meg sem is esznek.

Nagy gond fordítandó mindenestre arra — mit már fentebb is említék — hogy a berakott szecskatömeg egyenlően nedvesítettessék meg s tapostassék be, hogy a felmelegedés ebből kifolyólag az erjedés, egyenletes legyen, mert pl ha a szecskatömeg nem melegszik fel kellőleg, akkor a várt erjedés nem következik be s a takarmány nem lesz oly értékes.

Ha a szecskatömeg elérte a kellő hő fokot s az tejsavanyu erjedésbe ment, de nem kerülhet mindjárt föletetésre, mulhatatlanul széthányandó az, mert különben megdohosodik, mely esetben pedig az állatoknak nem tanácsos adni, mivel könnyen megundorodnak tőle.

Hogy még ma is oly sokan idegenkednek e takarmánykészítés módtól, ennek oka valószínűleg abban rejlik, hogy a készítés módnál nem kellő szakértelemmel járván el — marhájuk nem szívesen eszi.

A füllesztett szecska mellett azonban mindig tanácsos sőt kell is az állatoknak természetes szálas takarmányt adni; mert, hogy az állatok igen sok esetben idegenkednek, az említett takarmánytól, onnan is lehet, hogy folyton azon tartatván, rá unnak. Hogy tehát ez be ne következék, nagyon helyén lesz az állatoknak a kiszabott szecskaadag elfogyasztása után egy kevés, jó szálas szénát, vagy jobb minőségű szalmát adni, a mely széna vagy szalmaadag több és erősebb rágásra, fővebb nyál elválasztásra fogja az állatokat ösztönözni, a mi ismét jobb omésztést idéz elő.

Takarmányszük időben valóban megbecsülhetlen a szecskázás; mert ez által a gazdaságban lévő gorbóbb, durvább takarmányemeket — például a török buzakórót, melyeket különben állatainkkal alig értékesíthetünk — szecskának vágva s füllesztésnek alávetve, kellemesekké és az állatokra nézve élvezhetőkké tehetjük.

Debreczen.

Nagy Jenő.

A három mérő: idő-, hő- és súlymérő.

Az életbölcsességnek ősidőktől fogva szabálya és föltétele: mértéket tartani mindenben. Ez a gazdálkodásban való ókszerűségnek is egyik főszabálya és alapfeltétele.

De hogy képesek is legyünk a kellő mértéket — ott, hol arra szükség van — betartani: oly eszközökre szorulunk, melyek a keresett mértéket szabatosan kimutassák.

Ilyen mérő-eszközökben mainap nincs többé hiány. Gondoskodott azok előállításáról a tudomány s az emberi ész leleményessége. A találékony szellem legelméesebb alkotásaihoz, a kultúra leghathatósabb támaszaihoz tartoznak. A civilizáció nem képzelhető nélkülök. Az értelmes gazdasági gyakorlat is immár rendszeresen alkalmazza őket.

Mivel azonban e három nevezetes mérőt — t. i. az órát, a hőmérőt s a mérleget — nem használjuk mindenütt ott — ahol, s mindenben úgy — a mint kellene: nem lesztán érdektelen, ez alkalommal azoknak különösebb alkalmazásáról a marhatartásra nézve — itt röviden megemlékezni.

Ha azt akarjuk, hogy a marhatartás és tenyésztés gazdaságainknak ne csak terhes támasza, de előnyös pénzforrása is legyen: ne feledjük, istállóinkat ama három mérő-eszközzel felszerelni, melyek — aránylagos olcsóságuk és általán elismert hasznosságuk daczára — elég ritkán találhatók fel, még jobb gazdáink istállóiban is.

Hát még ezzel is szaporítsuk az amugy is drága leltárt? fogja tán egyenemely t. olvasó kérdezni.

A mire csak azt válaszolhatjuk: miszerint a csekély kiadás semmi arányban sem áll a három mérő-eszköz hasznos szolgálatával: feltéve, hogy azokat annak rendje-módja szerint alkalmazni tudjuk és akarjuk.

Legyen szabad ez irányban csak egynehány mozzanatra figyelmeztetni.

A pontosság, a gondosság és a számítás talán sehol nem szükséges annyira, mint állataink tartása s tenyésztése körül. — Nemde, itt a gazda főczélja: fokozni állatinak haszonképes-

ségét, egészségét és jövedelmezőségét. Ámde lehet-e eme czélt csak meg is közelíteni a legszigorubb rend és pontosság nélkül? Az okszerű takarmányozásnak egyik főfeltétele: a takarmányzási időszakok pontos betartása: — a mi az órának figyelmeztetése nélkül bizony nehezen eszközölhető.

De az istállótisztítás, a fejés, a takarmányelőkészítés is bizonyos meghatározott időkhöz vannak kötve, — tehát itt ismét az órának vesszük hasznát: annak mutatója s ütése által lesznek cselédjeink figyelmeztetve, ünszolvva s a rend és pontossághoz szoktatva. Nagy előny pedig az a rend és pontosság, mert könnyíti és hatályosabbá teszi a munkát.

Hát a hőmérőnek mi hasznát vehetjük az istállóban?

Bizony lényeges hasznát! — Mert állataink egészségének ez egyik őrzője s biztosítója. A hőmérő nyomán győződünk meg pontosan az istállón kívül és belől lévő levegőnek hőmérsékletéről. Pedig ezt tudni vajmi fontos — állatink egészségben tartására.

A hőmérő figyelmeztet arra, hogy az istálló temperaturája a kelletén alól vagy — a mi még gyakrabban megesisik és nem kevésbé káros — azon felül van.

Tudjuk, hogy a hideg istálló valódi takarmány pazarló, — a túlmeleg istálló pedig lankasztó az emésztésre és elpuhító az egészségre nézve. Mennyire közel jár a veszélyes meghülés az izzadó állat szervezetéhez!

Tehát a hőmérő utmutatása alapján fogjuk istállóink temperaturáját szabályozni — tekintettel állataink nemére, fajtájára, korára, állapotára és használatára; — a hőmérő alapján fogjuk a ventilációt is vezetni s így a levegő egészséges voltát biztosítani.

De a mesterséges takarmányelőkészítésnél, valamint az ivóvíz kellő hőmérsékének meghatározásánál is — hőmérőre van szükségünk. Nem is említve annak nélkülözhetlen voltát a tejkezelésnél s a tejtermékek előállításánál.

Végre föl lehet tenni, hogy a mérleg (a súlymérő) szükséges voltára nézve — a marhatartás körül — mainap már kétség sem merülhet fel.

Hiszen az értelmes és számító gazda nemcsak a mérték szerint — t. i. a helyes arány és súly szerint — állapítja meg a takarmányadagolást, hanem a takarmány mennyiségét is pontosan az állatok élősúlyához szabja meg.

De a számító gazda folytonos tudomást is iparkodik szerezni állatainak élősúlyáról s ennek fokozatos szaporodásáról. Nemesak ellés után győződik meg rögtön a súlyról, hogy megítélje belőle az anya és magzat állapotát s ez utóbbinak életképességét és tenyésztékét; hanem ezentul is minél sürűbben használja a mérleget annak kipuhatólására: hogy minő arányban áll a takarmányfogyasztás a súlyszaporodáshoz, a takarmányérték a terményértékhez. Kivált a tenyésztésnél s a hizlalásnál nélkülözhetlen utmutató a pontos mérleg s a gyakori mérés. Ne mulasszuk el tehát ez utóbbit — ha állataink javát s a magunk hasznát keressük.

Tehát órát, hőmérőt, mérleget minden gazdaságba, de — minden istállóba is. Nem veszen kárba az érettök fizetett pénz! (Gyakorlati Mezőgazda.)

KÖNYVISMERTETÉS.

Ritkán kerül a könyvpiacra oly értékes kis munka, mely a földmives nép szája izéhez is úgy alkalmazkodnék, mint a mely Turcsányi Andor ur tollából került ki s a vasmegyei gazdasági egyesület által — mint pályamunka — díjsérettel lön kitüntetve. Címe: „Némely mellékes keresetmódról, vagy hogyan juthat pénzhez a földmives ember.“

Szerző a magyar ember több aprólékos foglalkozásait sorolja elő, miután panaszait is kitérte s elmondja mindjárt elő részében, „hogy úgy gazdálkodunk most is, mint az öregek azért nincs több jövedelmünk, de oly nehéz rávenni a magyar embert éppen erre . . . Azután, a másik baj az, hogy a mi népünk a földmivelésen kívül éppen semmihez sem akar tudni.

Esze volna mindenhez, de nem akarja használni. Pedig mennyiféle módja volna a kenyérkeresetnek, csak egy kicsit gondolkodni, próbálni kellene!

Azon kellene lennünk, hogy a földmivelés mellett mindenkinek lenne valami más mellékes keresetmódja is, melylyel üres idejét hasznosan töltené; és a mely helyt állana, mikor a föld megeseal.

Szóval, az időt nem tudjuk becsülni, és a sok hiába eltöltött idővel sok pénz elrepül tőlünk“ stb.

Enyit mutattványul. Tehát a mint láthatjuk az érdemes szerző (a ki valószínűleg mint néptanító köztük élvén, igen jól ismeri népünk eszejárását, beszédmódját, panaszait és kifogásait) igen jól oldotta meg feladatát s azon napirenden levő közérdekű dolgot festi élénk színekben „miként repül el az a pénz tőlünk, a mely után annyi ember sovárogo közöttünk?“ Szóval, az annyira szükséges háziipar nemeinek felsorolásával, előnyeinek megismertetésével foglalkozik, melynek elhanyagolása, illetőleg fel nem karolása felett annyi külföldi tanulmány-utat tett jóakarónk — csodálkozott már! Bizony nagy hiba az népünknel, hogy sok üres idejét téletlenséggel tölti s nem igyekszik új iparágak eltanulásával magán segíteni.

Rámutat a föld termékenységére, idegen népek számos keresetforrására, a téletlenség, könnyelmű adósságsinálás „lélekvesztő ladikjára“ — maga mellé veszi Metsző Pál, Kapás János s Földes György kis gazdákat s elvezeti őket ki a szőlőhegyre, onnét a konyhakertbe, méhesbe. Keresztül vezet a mezőn, megállítja a vadkomlónál, a fűszernövényeknél, a szederfánál stb.

Mondásait, hogy annál nagyobb hitellel találjanak, elmés ötletekkel párosítja, pl. a méhházról szólva: „A német király — ugymond — meglátogatta egyszer egy szegény falu papját, a ki éppen az ujmódi méhészkedésnek volt mestere s látva az asztalra felrakott sok ezüstneműt, csodálkozva kérdé: „Olyan jól jövedelmez a tisztelendő ur fárája?“ — „Nem a fára uram király, felelt a pap, hanem a méhház, a méhek.“

Azután a vásáron találkozik Kisgazda Péter urammal s jól meglakoltatja azért, hogy mért költi pénzét a literre, ha úgy is szűken van, s sok mindenféle kellenék. Megismereti vele a háziiparczikkeket a fogszkalón kezdve a

gyermekjátékok-, vesszőkosarak-, szalmakalapokat stb. melyekért annyi pénz vándorol ki külföldre, míg a mi népünk itt-hon még sokfelé télen át semmit sem csinál . . . s talán éppen sanyarog s küzd a nélkülözésekkel.

Dicséri a székegy népet, mely oly életrevaló, hogy kis darab földje — nagy családját tartja — fur, farag, ad, vesz, kereskedik, tanul s nem hagyja magát megcsalni a zsidótól.

A nagyon hasznos kis munka, mely 30 lapra terjed s melynek jellegje is annyi alapigazságot rejt magában: „Só k kicsi sokra megy“, mindvégig vonzó, tanulságos s élvezettel olvassa az ember.

Megérdemli, hogy minél több házban olvassák még a tél folyamán azok, a kiknek számára írva lett. Aranyat ad cserébe az érte adott garasokért.

Örömet ajánljuk a népvezetőknek is, s szívesen közreműködünk elterjesztésén. *)

Megjelent Szombathelyen 1884.

R. J.

EGYVELEG.

Szerkesztői kérelem!

Nagyon tisztelt munkatársainkat a következőknek szíves figyelembevételére kérjük:

A papirnak csak egyik oldalára irjanak; apró, tömött, sűrű írást ne használjanak, a papír szélességéből pedig egy harmadrésznit (margónak) üressen hagyjanak.

Az olvasható írás egyáltalában felette kívánatos, de idegen szavaknál és neveknél engedhetetlen, hogy boszszantó hibák elő ne fordulhassanak.

Időszerű hosszabb közlemények csak akkor vehetők fel a közelebbi számba, ha azok pénteken reggelig kezünkhez jutnak.

* * *

— Eredeti angol vetőárpa. Mindazon t. gazdatisztsak, kik eredeti angol vetőárpához kívánnak jutni, szíveskedjenek ebbeli szándékukat mielőbb, a mennyiség pontos megjelölésével az erdélyi gazdasági egyesület titkári hivatalával közölni. Az árak és fajok 100 kilónként a következők: Golden melon 32 frt, Chevalier pedigree 28 frt; továbbá első évben utánvetett, azaz a tavali hozatott eredeti mag terméséből Golden melon 12—13 frt. A szállítást Szávoszt Alfonsz budapesti bizományi és termény üzlete vállalta el, a minták a titkári irodában megtekinthetők.

* * *

— A negyedik népszerű előadás vasárnap délután tartatott meg szép számú közönség előtt a torna-vivódában. Ez alkalommal dr. Szentkirályi Ákos beszélt a helyes állattenyésztésről; vázolván annak módzatait, különösen kiemelve az állattartást és a helyes kiválasztást, mint a legfőbb kellékeket. Megemlítvén, hogy nem csak az állatok testi különbségére és korára kell tekintettel lenni a kiválasztásnál,

*) Ajánljuk a közoktatási- s ipar-, kereskedelemügyi m. ministerium figyelmébe is.

hanem súlyt kell fektetni arra is, hogy miféle czélt akarunk elérni, másképp járunk el, ha tejet akarunk termelni, másképp, ha húst akarunk termelni stb. Az előadás könnyen érthető, a czélnak megfelelő volt; egy óra lefolyása alatt véget ért.

* * *

— Az 1884-ik évi időjárás kolozs-monostori főbb adatait a következőkben vonjuk össze: a légnyomás közepátlagos volt 761.2 mm, legmagasabban állott a barométer november 1-én: 775.2 mmel, legalantabb április 19-én: 746.2 mmel. Az évi hőmérsék átlaga 7.4 C°, legmelegebb volt július 18-án: 32.0°, leghidegebb január 4-én: — 20.5°. (A novemberi negy hídég maximuma majdnem ugyanennyit: — 20.4.0.°-ot tett); a párányomás átlaga 7.1 mm, a légnedvesség 81%. A naponta háromszor tett észleleteknél szél volt 92%, szélesend 8%, a szélirányok következőleg osztakoznak: észak 2.6%, északkelet 7.1%, kelet 34.2%, délkelet 2.6%, dél 1.5%, délnyugot 5.2%, nyugot 35.5% észak-nyugot 11.3%; a különböző nyugoti szelek tehát összes szeleinknek nagyobb felét, a keletiek annak kisebb felét képezik; tiszta északi szél igen ritkán, déli szél alig fordul elő. Az elmúlt évben volt 118 esős és 31 havas nap, 4-szer volt jég és 17 napon égháboru, az összes csapadék 689.4 mml tett, legtöbb eső június 17-én esett azaz 19.2 milliméter. A fagyos napok ideje és száma a következő: január = 30 nap (24-ike kivételével), február 2, 4, 9, 11, 12, 14—24, 28 és 29 = 18 nap; martius 2, 4—11, 13, 16—18 = 14 nap; április hó 3, 4, 5 és 7 = 4 nap; október 19 és 20 = 2 nap; november 2, 7, 9, 13—30 = 21 nap; végre december 1—18, 20—25, 30 és 31 = 26 nap, főösszeg 115 nap. A legkésőbbi tavaszi fagy volt április 7-én: — 2.4°, a legkorábbi őszi fagy október 19-én: — 3°. —

* * *

— A „Borászati Lapok“ Molnár István vinczellér-képezdei igazgató jeles szakközölyne nem csak új kötést vett magára az új évvel — csinos czimkép díszlik rajta — hanem ikerlappá is változott át, a mennyiben „Magyar Kertész“ czim alatt állandó és önálló mellékletet nyert. A január 1-sői kettős szám talpraesett és élénk tartalma főleg a gyakorlat embereinek igényeit elégíti ki, a nélkül, hogy a tudományos alap színvonaláról leszállana s így reméljük, hogy értékéhez méltó elterjedést fog nyerni. A „Borászati Lapok“ minden hó 1-én és 16-án jelennek meg, az évi előfizetés 4 frt, melyért a „Magyar Kertész“ is jár, e közölynyre egyébként külön is előfizethetni évi 2 frttal, megrendelések és pénzek Molnár István szerkesztőnek czimzendők, Budapest, viziváros.

* * *

— Tizenkét fiatal möllthali tenyészbika áll jelenleg eladásra készen magánosok vagy községek részére a fogarasi ménes birtokon. Ezen törzs csak nem rég szállított Bábólnáról Fogarasra, főleg azon czélnél, hogy az erdélyrészi tenyésztők közelben találhassanak meghonosodott nyugati tenyész-anyagot, mely az itteni hegyes vidékeknek igen jól megfelel. A tehenészet, melyből ezen bikák eladásra kerülnek, legnagyobb részt eredeti importált állatok után szigorú kiválasztás mellett tenyésztetik, tehát a vevő biztos lehet az iránt,

hogy jó anyagot kap pénzért. Az állatok jó takarmány-értékesítők, jól tejelnek s tejük már is kedveltségnek örvendő Fogaras városában, a hol sikeresen konkurál a bival-tejfel. A bikák ára körülbelül 150—200 forint körül váltakozik az egyedek minősége szerint, tehát igen jutányos is.

* * *

— Felhívás Magyarország bortermelőihez. Az 1885. évi országos kiállítás borszási csarnokában levő hét (7) borkostoló fülke egyenkint 6 frt havi átalány összegért bérbe adatik. Ezen fülkékben az azokat bérbe vevő kiállító jogosítva van saját termései borait poharankint a látogató közönségnek megkóstolás végett kimérni. A kimért bor után az állami és községi adón kívül következő illetékek fizetendők, u. m. hordókban hektolitereként 3 frt, 1 liternél nem nagyobb palaczkokban palaczkonként 5 krt. A fülké egész idejére, vagy egyes hónapokra is kibérelhetők, szintugy több kiállító is jogosítva van együtt egy fülkét bérbe venni. Az országos bizottság fenntartja magának az ajánlat tevők között a szabad választás jogát, elsőbbséget biztosít azonban azon termelőknek, kik az újabb szőlőmivelési módokat alkalmazzák, újabb szőlőfajokkal foglalkoznak és a világpiacon alkalmas borokat termelnek. Felhívatnak az összes bortermelő kiállítók, hogy ajánlataikat, s ezen kívül a kimérésre szánt borból két-három palaczk bort annak feltüntetéssel, hogy mely évbéli és milyen fajta boroikat kívánják kimérni, továbbá, hogy a kimérendő borból mily készletük van, ugy annak kijelölésével, hogy mely időszakra óhajtanak fülkét bérelni, 1885. évi február hó 1-ső napjain az országos kiállítási bizottsághoz (Budapest, városliget) nyujtsák be.

* * *

— A mezei gazdák löversenye. Gróf Széchenyi Pál földmivelési miniszter fölhívta a magyar lovar-egyletet, hogy a mezei gazdák löversenyeit oly módon alakítsa át, mely a népszerű és bizonyos tekintetben jogosult versenyeket magasabb színvonalra emelné. Az egyleti választmány a verseny igazgatóságát bizta meg a javaslat kidolgozásával, egyttal eleve kimondotta, hogy kész az említett versenyek magasabb díjazásához hozzájárulni. Mint értesülünk a földmivelési miniszternek az a terve, hogy az eddig sok és rozsol dotált futam helyett évenként csak 3—4 verseny tartassék, de nagyobb díjakkal mint eddig, például az első lónak 4—500 frt, a másodiknak 100 frt és a harmadiknak 50 frt. Ily módon a mezei gazdák ösztönöztetnének jobb anyag beszerzésére és a versenyeken a legjobb lovak jönnének össze. Nagy örömmel értesülünk a földmivelési miniszter urnak e tervéről, mert a külföldi tapasztalatok bebizonyították, hogy az állattenyésztés emelésére legjobban a magas versenydíjak által hathatni. (M. F.)

* * *

— „Gondüző” — kinek volna arra inkább szüksége, mint a gazdának, hiszen már a költő is azt mondja: „Gondüző borocská mellett, vigan folynak napjaim!” A gazdának ugyan most kevés oka van vignak lenni, de annál inkább kívánatos, hogy kellemes szórakoztatásról gondoskodjék a hosszú téli estékre. E czélra felel meg a „Gondüző” czimű szépirodalmi

heti lap, mely kiváló írók közreműködésével fejezte be első negyedét és hasonló erőktől támogatva kezdé meg a második folyamatot. Előfizetési ára egy évre 6 frt, félvre 3 frt, melyért az olvasó 156 iv regény, beszély és költemény szöveget kap. Előfizetési pénzek Székely Aladár kiadó tulajdonoshoz intézendők Budapest VII. dobuzca 14. szám alatt.

* * *

— Baromfi kiállításunkra, — mely az idei országos kiállításon lesz bemutatva — eddig mintegy 400 állat lett bejelentve, de még a legtöbb bejelentést a kiállítási bizottság csak most várja, mivel a bejelentési határidő január végén jár le, és köztudomásu, hogy a baromfi kiállításokra a bejelentések ugy szölván az utolsó percekben jönnek. Bejelentve van a baromfi minden fajja és fajtája, s csak az a feltűnő, hogy a hazai fajokból igen szerény a bejelentés, holott ezeknek kellene a kiállításon dominálni, mert ezek képezik a baromfi tenyésztésünk alapját, ezekből exportálunk évenként 10 millió forintnál nagyobb értéket. E körülményre különösen felhívjuk gazdatársaink figyelmét, azzal a hozzáadással, hogy hazai baromfi fajainkból állítsanak ki szépen kifejldött alakokat. — Bejelentési ivateket a kiállítási bizottságnál lehet kapni. A kiállításon egyegy törzs baromfiért (1 him 2 nőstény) csak 1 forint fizetendő; ketrecz, takarmányozás, gondozás ingyen; tehát a kiállítás nem költséges, s ha tekintetbe vesszük a tetemes pénzdíjakat, az érmekeket és okmányokat, melyek a baromfi kiállítók számára megvannak állapítva, nem csodáljuk, hogy a bejelentések ily kedvezően indultak meg, csak az a kívánatos, hogy a hazai fajokból több jelentessék be, mert csak így fogja a kiállítás ezen állattenyésztési ág hű tükrét bemutatathatni. Külföldről számos kiállítvány van jelezve, s így alapos kilátásaink vannak, hogy a baromfi kiállításunk sikerülni fog. (M. F.)

* * *

— Szer a borok nyálkás erjedése, nyulósodása ellen. A nyálkás, nyulós borok orvoslására egy francia szaklap az izsópfüvet (*Hysopus officinalis*) ajánlja, mely mint ismerve van, házikertjeinkben mindenütt találtatik s mely erős és kellemes szaga miatt sokféle czélra alkalmaztatik. — Az izsóp az ajakasvirágu növények közé tartozik, levelei erős illó olajat s nagymennyiségű tannint (csersavat) tartalmaznak. E czélra 125 grm. izsópfüvet szárított állapotban lemérünk s 2 liter forró vízzel leöntvén, 10—15 perc múlva a nyálkás borba szűrjük papiros filteren. Ezután borostorral vagy tiszta karóval az oldatot a borral jól elkeverjük s az akonát gyengén a hordó szájába illesztjük. — Hogy mennyi kell ez oldatból egy bizonyos borba, azt ugy tudhatjuk meg legjobban, ha egy liternyi palaczkban tartott borral teszünk cseppekkel előleges kísérletet s az így nyert kulcs szerint adunk az oldatból a kérdéses bormennyiséghez. — Mihelyt a bor megtisztult 8—10 nap múlva, azonnal kénezzet hordóra fejtjük azt át. (B. L.)

* * *

— A méz hamisításának felismerése. Jelen haladó korunk kiváló előszeretettel és sikerrel foglalkozik a — hamisítással és minél keresettebb egy czikk, annál inkább van

kitéve a család eljárásnak, többek között a méz is, csakhogy a valódi méz felismerésére igen egyszerű szerrel rendelkezünk. A vizsgálendő mézből ugyanis vagy két kanálnyi egy tiszta szeszt tartalmazó üvegbe öntünk — szükség esetén az erős pálinka is megteszi — a keveréket jól összerázzuk és azután kevés ideig nyugodtan állani hagyjuk. Ha a méz hamisított, akkor az üvegben fehér, vastag csapadékot fogunk találni; ha valódi, akkor semmiféle üledék nem látható, mert a méz a borszeszben teljesen felolvad.

* * *

— Hengeralaku és borításfából (furnér) készült hordókra kapott szabadalmat Fienemann nevű feltaláló Hamburgban, mely hordóknak előnye az, hogy lehetőleg sok levegőt férköztetnek magukba. A találmány szerint készült hordó két borításfa rétegből áll, melyek közül a belső egy üszszetekert darabot képez, míg a külső egyes darabokból van összeléve még pedig akkép, hogy a két borításfa rostjai derékszögben egymást keresztezik. Ott, a hová a hordó fenekéi beillesztetnek, a belső borításréteg valamennyire a külsőn belül marad, úgy, hogy ez talpát tegye ki a fenekeknek. Hogy azonban a külső réteg mindamellett elegendő erős legyen, a két legszélső pánt szélesebb a belsőknél s a hordókarimáig érnek. A hordó feneké három részből áll, melyek közül két darab mindvégig egyenlőn vastag s karajokat képeznek. Ezek a borításréteg széle és a külső rétegre erősített abroncsdarabok közé eresztetnek. Közéjük azután egy vastagabb darab jön, mely kiálló lebenyekkel bír, melyek a karajokra kinyulnak. A külső rétegre rugók erősítvék, melyek a középdarab beillesztésekor visszanyomhatók, de aztán ismét előre rugaszkodnak, hogy ez utóbbit helyben tartásák, a beakrodás biztosítására való. Gyümölcs eltartására s szállítására ajánlatos a borításrétegeket átfurkálni, s így azok állítólag kitűnő szolgálatokat tesznek. (G. K.)

* * *

— A magvak csiraképességének fokozása. Különösen némely zöldségmüek magvai, hamar elvesztik csiraképességüket, minek folytán nem egyszer zavarba hozzák a kertészt, ki rendszeren addig várja azok kikélesét, míg kifogyott az időből, hogy újra vehetne. Ilyen idősebb magvak kipróbálásának épp most van az alkalmas ideje, mit a legegyszerűbben akkép eszközölhetünk, hogy egy csészébe egy kevés vizet öntve, abba egy posztódarabot helyezünk, melynek egyik felébe tesszük a megolvasolt magvakat, és a másik felével betakarjuk őket, mire egy meleg helyre állítjuk, és folyton ügyelünk arra, hogy a posztó egyforma nyirkos legyen. Ha a víz elpárologna, úgy langyos vízzel pótoljuk a hiányt. Naponkint utána nézünk, vajjon a magvak nem csiráznak-e még, ha igen, úgy megolvassuk a csirázókat és bizton tudjuk, hány százalék fog belőle kikelni. Vetés előtt az ily magvakat, hogy még biztosabban járjunk el, igen tanácsos páczolni sósavban, melyből egy jó késhegynyi egy liter langyos vízben feloldunk, és ebbe helyezzük a magvakat, 24 órára, a midőn aztán elvetjük őket, s kellő gondozás mellett örömmel fogjuk tapasztalni, hogy a só-

savban való áztatás folytán a remélnél sokkal több mag fog kikelni. (M. K.)

* * *

— A cséplőgépeken figyelemre méltó javítást tettek a csépfogak alkalmazása által Grahmann és Allé nevű feltalálók Rigában. Tudvalevő dolog és kísérletek is bizonyítják, hogy az ugynevezett bütykös cséplőgépek munkabíróssága kiválóan a csépdob s csépkas fogainak alakjától függ. A sima fogak jóval kevesebb munkát végeznek, mint az olyanok, melyek oldallapjai homorodásokkal s domborodásokkal bírnak, mely utóbbiak a teli kalászra nemcsak akkép hatnak, hogy kiverik a szemet, hanem azt tokjából ki is simítják. Azonban itt nagyon is számba esik a hepehupaságnak alakja, nagysága s iránya. A föltalálók ezért számos kísérletet tettek a legkülönbözőleg bordázott fogakkal, s ezek azt eredményezték, hogy a kardalaku csépfog, melynek oldallapjai két vagy több esatornával láttatnak el, a leghatékonyabb, s hogy az ilyen fogakkal bíró cséplőgép úgy minőségre, mint mennyiségre eddig el nem ért eredményt tud fölmutatni. (G. K.)

Üzleti szemle.

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár jan. 15-én. Összes felhajtás 2598 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 32 db. bika, 1081 db ökör, 525 db vágó tehén, 132 db. fejős tehén, 35 db. bival, 524 db. borju, 219 db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 80—100 frt, ökör páronként 180—380 frt, vágó tehén páronként 140—250 frt, fejős tehén darabonként 80—190 frt, bival páronként 120—240 frt, borju drbonként 6—30 frt, bárány páronként 3—6 forint, juh páronként — — frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 50—56 frt, tehénhús 47—50 frt, borjuhús 70—80 frt, bivalhús 42—48 frt.

Pozsonyi marhavásár jan. 12-én. Összes felhajtás 1244 darab, és pedig 1076 darab magyar, — darab lengyel és 134 darab német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hízó 56—68 frt, lengyel — — frt, német 60—68 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Bécsi marhavásár jan. 12-én. Összes felhajtás 3507 drb és pedig 804 drb. magyar, 1158 drb. lengyel és 1065 drb. német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hízó 56—65 1/2 frt, lengyel 56—59 frt, német 59—65 1/2 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár január 16-án. (Az első magyar sertéshizláló és kölcsönelőlegelő részvénytársaság jelentése.) Külföldi piacokról érkezett kedvezőtlen jelentések és csekély kiviteli szükséglet folytán az e heti üzleti irány lanyha volt és az árak ismét csökkentek.

Heti átlag árak: magyar vál. áru 260—320 klgr. nehéz 46—47 krral, 180—240 kilogr. nehezek 45—46 kr. Öreg 300 klgr. túli nehéz 42—44 kr, vidéki sertés 42—

—44 kr. Transitóban: szerbiai — — kr., románia 44—
46 1/2 kr, tükés — krral tiszta kilogrammonként. Összes fel-
hajítás: 13141 darab, összes elhajítás 9624 drb.

Bécsi sertésvásár jan. 13-án. Összes felhajítás
7475 drb. és pedig 1575 drb. nehéz, 1987 drb. közepnehéz és

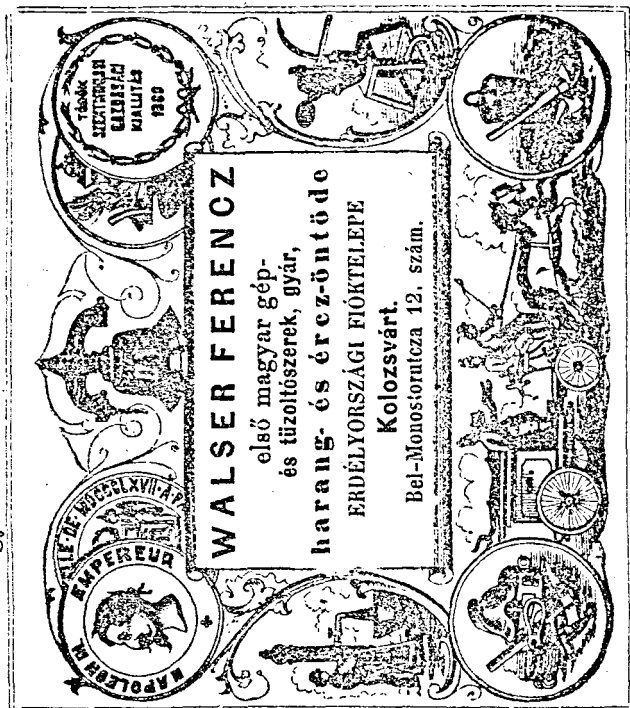
3913 drb. süldő. Árak 100 kilónként: nehéz 41—43 frt,
közepnehéz 38—40 frt, süldő 30—38 frt; szalonna és zsír
48—54 frt.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**

Hirdetések.

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbítás és vízművészeti kellékek tárlata.

Szerelő-műhely vízvezetékék kftak s berendezésére.

(1.) Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (3—52.)

Gazdatiszt kerestetik.

Bárá Kemény Kálmán ur vécsi birtokán a gazdatiszti állomás üresedésben lévén, keres-
tetik egy oly fiatal, **gazdasági tanintézetet**
végzett egyén, a ki már legalább két évet na-
gyobb gazdaságban, mint gazdatiszt vagy gya-
kornok működött.

Jó ajánlat és bizonyítvány szükséges. Ér-
tekezhetni **Vadasdi Kálmán** igazgatóval,
Maros-Vécsen. (4.) (2—3.)

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. ez. földbirtokos és bérlő uraknak állás-
közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre.
Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügy-
vezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám
alatt.

Krocsák G. Emil,
e. ügyvezető.

(3—52.) (3.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	örök- buza	100 kilo		1 köb- meter tüzifa	1 kilo marha- hús	
helye	napja								széna	szal- ma			
k r a j e z á r o k b a n													
Bécs	január	17	metermáza	877	—	850	855	725	785	—	—	—	—
Budapest	január	17	"	822	603	—	800	645	550	—	—	—	—
Besztercze	január	13	hektoliter	618	425	410	—	315	600	620	280	300	36
Brassó	január	9	"	560	380	360	350	250	300	355	180	250	40
Deés	január	13	"	720	620	520	480	420	450	680	240	320	40
Gyula-Fehérvár	január	17	"	560	460	390	—	250	550	350	135	260	46
Kézdi-Vásárhely	január	15	"	560	440	360	340	215	440	400	100	300	36
Kolozsvár	január	15	"	561	—	391	—	234	390	440	230	300	48
Maros-Vásárhely	január	—	metermáza	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Szeben	január	16	hektoliter	520	400	350	—	200	330	200	140	325	44—46
Nagy-Várad	január	13	"	522	428	388	348	238	340	300	120	380	48
Sepsi-Szent-György	január	19	"	560	530	370	300	200	370	300	110	175	36
Szász-Régen	január	15	"	525	375	362	—	215	450	310	240	240	40
Torda	január	10	"	—	525	375	400	200	300	200	15	250	44